



Rugojeffin sekatavara- ja kangaskauppa Tjudan kylässä. Pihamaalla vas. nimismies Ernst Schalien sekä Akima, Otto, Nikolai, August ja Anni Rugojeff. (kuva. Sagalundin museo/Axel Österberg).

■ **Akima Timofejevitš Rugojeff**, synt. 1872 Kostamuksessa. Hän perusti vuosisadan alkupuolella 1907 siirtomaatavara- ja kangaskaupan Kemiön pitäjän Tjudan kylään. Elinkeinoasetuksen tarkoittaman ilmoituksen hän teki Halikon kihlakunnanvoudille 31.3.1907 ja kaupparekisteriin liike merkittiin 24. 8.1907. Rugojeffin kaupassa oli suuri varasto ja se toimi laukkukauppiainden tukikohtana ja hankintapaikkana.

Akima joutui sotaväkeen ja sitä tietä 1914 maailmansotaan. Kauppakalenterissa Rugojeffin kauppa mainitaan vielä v. 1917. Luultavasti joku veljeksistä toimi kaupanhoitajana maailmansodan vuosina. Sodan jälkeen **Akima jäi perheeseen** Karjalaan. Hän kuoli 1930-luvulla Kannanlahdessa. Leski – Hilippä ja Tatjana Karhusen tytär Anni (Domna Huovisen sisko) – kuoli Jyvöälähdessä v.1968.

Kemiön saari laukkukauppiainden suosiossa

Kemiö oli laukkukauppiainden suosiossa huolimatta siitä, että piirin pitkäaikainen nimismies Ernst Schalien (v:sta 1881) teki kaikkensa tyrehdyttääkseen laitoman kaupanteon. Alueella liikkuneiden laukkukauppiainden lukumäärä on mahdoton selvittää, mutta eri asiakirjalähteiden perusteella heistä on voitu varmentaa ehkä puolet, neljäkymmentä. He kuuluivat etupäässä sukuihin Semenoff, Jakovleff, Karvarindin ja Rugojeff.

Semenoff-suvun kaupamiesten jälkiä voidaan asiakirjojen perusteella seurata vuoteen 1830 saakka. Tuolloin vaarakyläläiset veljekset Vasili, Ilja, Kirik ja Nikolai Ivanovitš Semenoff

hankkivat passit Suomeen lähtöä varten. Heidän matkoistaan ei kuitenkaan tiedetä juuri enempää. Vasta toisen sukupolven edustajista, etenkin Vasili Ivanovitšin pojista sekä heidän jälkeläisistään on enemmän kerrottavaa. Suvun jäsenten kauppa-alueena olivat lähinnä Halikon kihlakunnan pitäjät sekä Parainen ja Karjaa.

Semenoff Vasiljevitš Feodor, Kiestinki, Vaarakylä (Simeon Semenoffin isä) kulki laukkukannossa Kemiössä ja Paraisilla. Vuonna 1886 hän halusi perustaa kiinteän kaupan Paraisille Holmankylään. Kunnanhallitus katsoi kielteisessä lausunnossaan, että pitäjässä oli jo riittävästi kauppaliikkeitä sekä lisäsi, että suunnitellus-

ta kaupasta ”tulisi oivallinen myyntipaikka tullaamattomille tavaroille, joita saattoi helposti saada kuljeskelevilta arkangelilaisilta talonpojilta”. Läänin kuvernööri ei näin ollen myöntänyt kauppalupaa. – Feodor jätti kauppahommat ja palasi kotikyläänsä, missä kuoli neljän vuoden kuluttua 1890.

Semenoff Oskari (Osip) ja Semenoff Vaseli Vaarakylä, (Feodor Semenoffin veljiä) kiersivät laukkukaupalla Kemiössä ja Paraisilla koko ikänsä. – **Molemmat hankkivat** kulkukauppaluvan v. 1902

Semenoff Janne (Ivan), Simo Semenoffin veli, Vaarakylä. Kiersi isänsä Feodorin kanssa, perusti myöhemmin kaupan Tammisaareen

Simana Semenoff kulki laukkukaupalla Kemiössä 1900-luvun ensikymmenellä.

Semenoff Jaakko, Semenoff Janne (Oskari Semenoffin poikia), Vaarakylä. Kulkivat laukkukaupalla mm. Paraisilla. Jaakon poika Konsta(ntin) Semenoff, myöh. Sukala, synt. 1905 kulki laukkukaupalla ennen kuin ryhtyi maanviljelijäksi Nauvon pitäjään; hänellä oli siellä myös ”kammarhandel”, epävirallinen kotikauppa. Konsta meni naimisiin v. 1937 Elisabet Pohjolan kanssa ja heillä on kaksi poikaa, Rainer ja Kalevi Sukala.

Majurin Iivana ja Huotari (Matro Majurinin veljen Malahvien poikia), Kiestinki Valasjoki. Kulkivat laukkukaupalla Kemiössä ennen maailmansotaa. Molemmat kaatuivat Karjalan kansannousussa.

Majurin Elias (ent. Ilja Majurin, suom. **Laiho**), Kiestingin Valasjoen kylästä (1901-1966). Hänen puolisonsa Ester Söderström oli Kemiön Gammelbystä. Asuinpaikka oli Makilan kylä.



Elias Majurin (suom. Laiho) kiersi 1960-luvulle saakka.

Elias jatkoi kiertokauppaa pitkälle 1960-luvulle ajaen hevosella talosta taloon kauppatavaroineen. Hän möi tavaroita myös kotonaan. Tyttären Marita Ginstromin o.s. Laiho mukaan kyseessä oli v. 1935 perustettu liike, jota parhaiten kuvaa sana ”kammarhandel”. Oliko Eliaksella virallinen kauppalupa, siitä ei ole tietoa.

Matvejeff Ilarion Aleksejevitš (Mattinen Lari >Lauri) oli syntynyt 1873 Kiestingin Vaarakylässä. Vuosisadan vaihteen kahta puolta hän liikkui Kemiössä ja haki syyskuussa 1900 veljensä Vasilin kanssa kulkukauppaluvan. Muutamien vuosien kuluttua hän Lari palasi kuitenkin takaisin koti-Karjalaan. Siellä hän pani pystyyn aittakaupan, mutta kauppamiehen veri veti laajemmille markkinoille, Pohjois-Norjaan ja Suomeen. Myyntitavarat Lari haki Pietarista; mukana saattoi olla viisikin hevosta kuormia vetämässä. Pitkillä kauppamatkoillaan kiertäessään hän möi myös lintuja sekä turkiksia.

Aittakauppa paloi 1910-luvun loppupuolella ja ehdittiin rakentaa uudelleen ennen vuotta 1922, kun tuli lähtö pakolaiseksi Suomeen. Perhe suuntasi kulkunsa Kemiöön, joka oli tuttu paikka vuosisadan alun laukku-

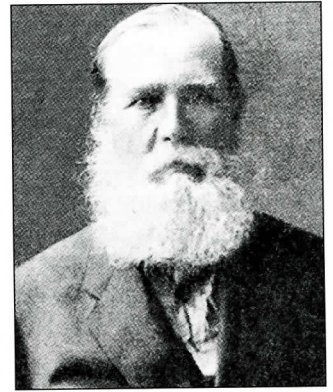
kauppavuosilta. Viksvidjan kylään perustettiin kauppa Vasili-pojan (Ville) nimiin. Kauppa toimi vuosina 1928-1935. – Kemiöstä Mattiset muuttivat Pudasjärvelle, missä Lari jatkoi kulkukauppaa hevosella. Hän kuoli Oulussa v. 1951.

Jehoroff Samuel, Jehoroff Severin ja Jehoroff Simon (sukunimi lienee Jegeroff). Kulkivat laukkukaupalla Kemiössä 1800-luvun lopulla; Samuel ja Severin hukkuivat Skinnarvikin lähellä purjeveneen kaaduttua v. 1894. Kolmas Jegeroffin veljeksistä oli **Simon**, niinkään laukkuri. Jegeroffin veljekset olivat kotoisin Kiestingin Valasjoen kylästä.

Asiakirjojen mukaan Petter Jegeroff -niminen viankarjalainen kulki laukkukaupalla Ahvenanmaalla 1800-luvun puolivälin tienoilla. Hän otti siellä ruotsalaisen nimen Johansson.

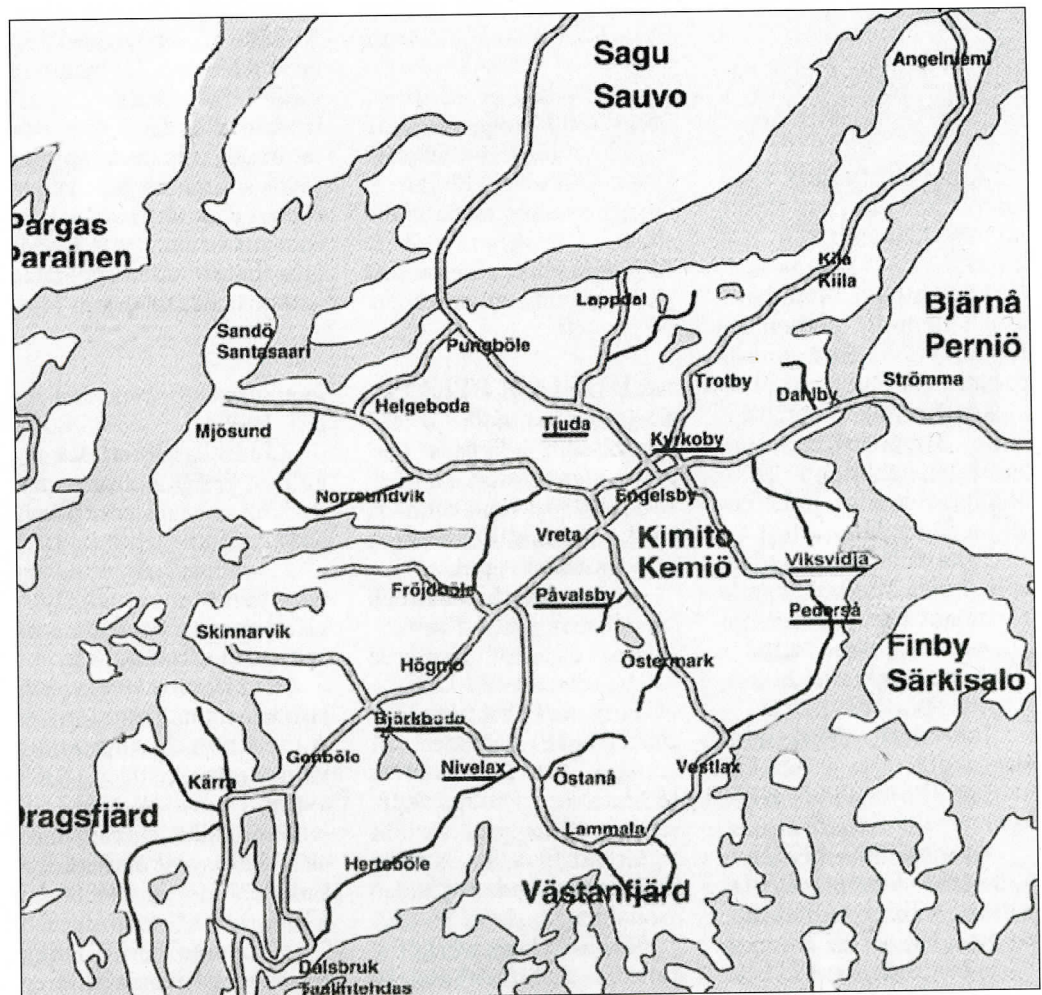
Jakovleff Huotari (Feodor) oli syntynyt 1851 Kies-

tingin Vaarakylässä. Hän tuli Suomeen laukunkantoon 17-vuotiaana, ja liikkui mm. Kemiössä, Perniössä ja Karjaalla. Mentyään naimisiin v. 1876 hän palasi Karjalaan, mutta tuli pian takaisin ja perusti oman kaupan Karjaan asemalle lähelle Pinjaisten tehdasta. Kauppa toimi samalla paikalla 24 vuotta.



Huotari Jakovleff 1851 - 1928).

Tämän jälkeen Huotari palasi Karjalaan, mutta tuli vuoden 1922 jälkeen sotapa-



Karttaan on alleviivauksella merkitty karjalaiskauppojen sijaintipaikat.

kolaisten mukana takaisin Suomeen ja ryhtyi elättämään itseään täällä nuoruusvuosiensa ammatilla, laukkukaupalla Paraisilla.

Jakovleff Aleksi, Kiestinki, Vaarakylä, synt. 1847. Oli tullut Janne Karvosen mukana Kemiöön jo 11-vuotiaana, kortteeripaikka Kiilankylän (Kilaby) Mellangårdin talossa. Välillä kävi kotona Karjalassa perheen luona. Viimeksi hän tuli Suomeen v. 1921 sotaa pakoon ilman omaisuutta, mutta sai vanhalta liiketuttavaltaan, tukkukauppias Josef Kiisikiltä 1000 markkaa rahaa sekä tavaraa, ja niin pääsi uudelleen alkuun. – Aleksi Jakovleff kuoli noin v. 1925 ja on haudattu Kemiön kirkkomaahan.

Aleksin isä **Iivana Jakovleff** oli vanhan polven laukkukauppias. Hän liikkui Helsingin lähistöllä ja joutui siellä ryöstömurhan uhriksi noin v. 1857. Kysymyksessä on luultavasti vaarakyläläinen Ivan Prohorovitš Jakovleff, joka sai kauppapassin 1830-luvun alussa (1830-1831). Samaan aikaan passin saivat veljekset Jakob ja Matvei Grigorjevits Jakovleff.

Jakovleff Petteri, Kiestinki Vaarakylä. Anni Loskinen o.s. Jakovleff veli. Hän kulki 12-13-vuotiaasta laukkukaupalla Kemiössä, asui sittemmin perheineen Kiilankylässä Strömmasta pohjoiseen. Perhe palasi takaisin Karjalaan 1920-luvulla. Siellä Petteri myöhemmin, nähtävästi 1930-luvulla, vangittiin ja karkotettiin paikkakunnalta.

Jakovleff Janne, (edell. veli) kulki laukkukaupalla Kemiössä, asui Kiilankylässä, noin vuosina 1912 - 1914, myöhemmin Mynämäellä. Palasi Karjalaan.

Jakovleff Maksima, Vaarakylä, kiersi laukkukauppa 1900-luvun alkukymmenellä Kemiössä.

Vuosina 1900-1903, jolloin laukkukauppa oli tilapäisesti laillista, kulkukauppaluvan hakijoissa Turun ja Porin läänissä oli peräti kaksitoista Vaarakylän Jakovleffia. Vanhin heistä oli

Kondrat Petrovitš, syntynyt v. 1851.

Karppanen (Karpoff) **Janne**, (Kiestinki Kiisjoki), Riiko K:n veli. Harjoitti laukkukauppaa Kemiössä kolme vuotta kortteeripaikkana Salomaa. Jatkoivat myöhemmin Lohjan seudulla

Karppanen (Karpoff) **Iivana**, Kiestinki Kiisjoki. Kulki laukkukaupalla Kemiössä, perusti sitten 1890-luvulla kiinteän kaupan Lohjalle. Joutui armeijaan ja maailmansotaan; kaatui itärintamalla Karpaateilla.

Karvonen Matti ent. Karvarindin, myöhemmin Laine (Kiestinki, Suvi-Suurijärvi), kulki laukkukaupalla Kemiössä, missä myös asui. Hän palasi sittemmin Karjalaan.

Timofejeff Vasili Karvarindin, synt. 1857 Kiestingin Suvi-Suurenjärven kylässä. Vasili harjoitti laukkukauppaa Kemiössä ja meni v. 1883 naimisiin Kiilankylästä kotoisin olleen Mellangårdin talon tyttären Edla Carolina Wahlstenin kanssa, synt. 1852. Paris-kunta vihittiin Turussa 25.11.1883. – Vaimo kuoli v. 1922, mies 1934. Jälkeläisillä (Nikolai, Petteri ja Olga) on sukunimenä Wahlsten.

Vasili kulki alkuvuosina yhdessä vanhemman veljen-

LÄHDELUETTELO

Kirjallisuus:

Cederlöf Johannes: Pargasbygdens historiska öden 1866-1930 (Sex årtionden av kommunalförvaltning och samhällsbygge).

(Luku Lanthandel och handelsmän). Åbo 1967

Enckell Olof: Krigaren och bonden. 1940

Forselius Victor: Finlands handels-kalender.

Åbo 1871, 1876, 1887, 1890, 1895, 1898, 1903

Gröndahl A. T - Nyberg G: Suomen maakauppiaiden osoiteluettelo. 1897

Kimitobygdens historia, del III -(Gärdfarihandel), Åbo 1987

Koskinen Edvard: Suo-

sä Jannen kanssa > (**Timofejeff**) **Ivan Karvarindin**, joka oli syntynyt 1841. Molemmat anoivat kulkukauppaluvan loppuvuodesta 1901. He olivat kirjoilla Turun ort. seurakunnassa, sitä ennen Tuoppajärven emäseurakunnassa.

Veljesten sukulainen, mahdollisesti setä, **Ivan (Janne) Karvonen** (Karvarindin) joutui ryöstömurhan uhriksi naapuripitäjässä Sauvossa lokakuussa 1907. Iivanan kotipaikka oli niinkään Kiestingin Suvi-Suurijärvi, ja hän oli kiertänyt laukkukaupalla jo 44 vuotta, toisin sanoen noin vuodesta 1863. Kyseessä voisi syntymävuoden ja etunimen perusteella yhtä hyvin olla edellä mainittu Ivan, Vasilin vanhempi veli. Isännimi (patronyymi) selvittäisi asian.

Janne ja Oskari Mattinen (Kiestinki, Valasjoki) laukkukaupalla Kemiössä 1910-luvulla.

Karhunen Juho (Ivan), synt. 1891 Vuokinsalmi. Kulki jo 12-vuotiaasta lähtien laukkukaupalla Inkerissä ensin setänsä Vatein kirjuriina, kun oli luku- ja kirjoitustaitoinen, myöhemmin myös sisaren miehen veljen Simo Rugojeffin kanssa. Siirtyi sitten v. 1909 Kemiöön, missä oli kortteerissa lankonsa, Anni-siskon mie-

men maakauppiaiden kalenteri. 1908

Lindroos Ernst: Arkangeliter i Kimitobygden (teoksessa Fångster in tidens ström). 1983

Lindroos Torä: Evakuerade från Muola i Säkkijärvi (teoksessa Fångster i tidens ström II). 1991

Pekkilä Erkki (toim.); Hiljainen haltioituminen. A.O. Väisänen tutkielmia kansanmusiikista. SKS 1990

Pentikäinen Juha: Marina Takalon uskonto (luku: Laukkukauppa), Helsinki 1971

Virtaranta Pertti: Polku sammui. Vienalaiskylien vaiheita molemmin puolin rajaa. 1972

hen Akima (Alex) Rugojeffin luona. Juho kiersi viikot sumptsan kanssa Kemiön kylä ja oli viikonloput Rugojeffin luona. Kulki talvela kelkalla, kesällä tavarointa käsirattailla kuljettaen. Aluksi mukana oli Miikkula (Nikolai) Rugojeff, mutta kun Juho oppi tarpeeksi ruotsia, niin kiersi yksinään. Kaupankäynti oli vaivatonta, kun kylät olivat lähekkäin ja asutus tiheää. Yöpaikan sai yleensä helposti.

Hän kävi Miikkulan mukana kaupalla myös Ahvenanmaalla, missä tällä oli eri aikoina useita kauppoja, mm. Jomala (Södersunda Handelsbutik 1910-), Saltvik, Haraldsby 1912, Eckero ja Hammarland.

Vuonna 1912 Juho Karhunen joutui sotasyyniin, sitten v. 1914 Murmannin rataa rakentamaan ja kaupanteko jäi siihen. Rajan sulkeuduttua Juho siirtyi Suomeen ja asettui Juukaan, Pohjois-Karjalaan, missä jatkoi kulkukauppaa 1970-luvun alkuun saakka. – Juho Karhunen kuoli 2.12.1976. Laukkukauppiasuralle tuli mittaa puoli vuosisataa.

Edellä mainittu Miikkula Rugojeff oli syntynyt Kostamuksen Suojärven kylässä ja naimisissa kivijärväläisen Palaka Vasseleintytär Marttisen kanssa. Heillä oli kauppoja Ahvenanmaalla.

Vuoristo Sakari: Suvulta suvulle II. Karjalan Sivistysseuran historiaa 1906 -1996. Vammala 1996.

Suomen kauppa- ja teollisuuskalenteri 1909, 1911, 1912 -13, 1917, 1922 -24, 1932. Helsinki Kirjapaino Oy Sana.

Käsi kirjoitukset:

Hoviniemi Helena: Vienan ja Aunuksen karjalaisen Suomessa harjoittama laukkukauppa maakaupan vapauttamisesta I maailmansotaan asti. Suomen ja Skandinavian historian pro gradu, 1970

Keynäs Maiju: Vienan ja aunuksenkarjalaisten Suomessa harjoittama laukkukauppa maakaupan vapauttamisesta laittoman kul-

Kun Miikkula kuoli, leski palasi lapsiensa (3) kanssa Karjalaan, ensin Kivijärveen, muutti sitten miehenensä kotikylään Kostamukseen ja oli siellä neuvostovallan alkuvuosina kyläkoulun opettajana. - Ahvenanmaalla toimi kauppiaina kostamuslainen Maksim Ortjonpka Rugojeff, synt. 1878.

Akima (Alex) Rugojeffilla piti kortteeria muitakin sukuun kuuluvia laukkukauppiaita, mm. hänen veljensä: Otto, synt. Kostamus 1892 tai 1894, Makarie, synt. Kostamus 1892, Vasili, synt. Kostamus 1888, (Simana) Simo, synt. Kostamus 1883.

Nikitin Samppa, Oulanka kk, kulki laukkukaupalla Kemiön saarella Dragsfjärdin Taalintehtaalla (Dalsbruk) 1800-luvulla; meni naimisiin paikallisen tytön kanssa. Maiju Keynään haastattelussa <Marina Takalo> Nikitinin etunimeksi nimeksi mainitaan Timo, Juha Pentikäisen haastattelussa Samppa. – Turun ja Porin läänin kulkukauppapalupa hakeneissa esiintyy myös muita Nikitin-nimisiä.

Saavin Vasili, s. 1889 Kontokki Saarijärvi, kiersi vv. 1909–1911 laukunkannossa Kemiössä, aluksi – kun ei osannut ollenkaan ruotsia – Nikolai Rugojeffin kanssa. Kesät hän oli koto-

na. Myöhemmin muutti asumaan Jaakkimaan, missä harjoitti maanviljelystä ja sen ohessa pienimuotoista kulkukauppaa. Perhe muutti sotien jälkeen Tornioon.

*

Laukkukauppiasluetteloon voi lisätä kaikki aikaisemmin mainitut Kemiön karjalaiset maakauppiaatkin. He olivat hankkineet oppinsa, kokemuksensa ja paikallisten olojen tuntemuksensa kiertävinä kauppiaina Kemiössä, lähipitäjissä tai Turunmaan saaristossa.

Niinpä esimerkiksi Siemeon Semenoff oli liikkunut sumptša selässä yhdessä serkkunsa Jaakko Oskarinpojan kera vuosisadan vaihteen tienoilla mm. Paraisilla ja Kemiössä.

Vasili Sidoroff puolestaan oli aloittanut kauppiamiehenä Kiskossa ja Kiikalassa. Siellä maa alkoi kuitenkin polttaa jalcojen alla, kuten käy ilmi käräjähaastatteesta 8.5.1860. Tavaralauku meni ja kun nimikin oli vallesmannin tiedossa, Vasilin oli vaihdettava kiireimmiten paikkakuntaa. Missä hän jatkoi laukkukauppaa, siitä ei ole tietoa.

Kostamuslainen Akima Rugojeff näyttää aloittaneen samalla tavalla. Kulkukauppapaluvan hänelle myö-

Kuopion läänin kuvernööri lokakuussa 1901. Kauan Akima ei kuitenkaan viihtynyt Savossa, sillä jo seuraavana vuonna hän hankki uuden luvan Turun ja Porin läänin.

*

Vuosilta 1900 -1903 on saatavissa myös virallisia tietoja laukkukauppiaista. Tuolloin oli voimassa kenraalikuvernööri Bobrikoffin vastoin säätyjen tahtoa läpi ajama asetus, jonka mukaan venäläiset (ja siis myös vianan- ja aunuksenkarjalaiset) saattoivat anoa kulkukauppapalupa läänien kuvernööreiltä.

Monet käyttivätkin väkseen tätä mahdollisuutta laillistaakseen elinkeinonsa. Helena Hoviniemen arkistotutkimusten mukaan kulkukauppapaluvan anojia eri lääneissä oli yhteensä lähes 2 000. Tässä luvussa ovat kuitenkin mukana myös etniset venäläiset, laukkurit ja harjurit Nižni-Novgorodin, Pihkovan ja Vitebskin kuvernementeista.

Turun ja Porin läänissä kulkukauppapaluvan vianan- ja karjalaisista hakijoita oli yhteensä 226 miestä, eniten Uhtuasta ja Vuokkiniemestä, Kiestingistä runsaat 50, Oulangasta ja Pistojarveltä

nelisenkymmentä. Kulkukauppapalupa evättiin harvoin ja lähes ainoa syy oli hakijan alaikäisyys (16-v.).

Kirjaamisen menettely vaihteli eri lääneissä. Vaasan läänissä hakijoiden tuli ilmoittaa myös pitäjä, missä aikoivat kulkukauppaa harjoittaa. Muualla riitti pelkkä lääni. Periaatteessa mikään ei kuitenkaan muuttanut: suku – ja perhesiteet olivat tiiviit ja enimmäkseen oli kyseessä vain ”vanhan työsuhteen” virallistaminen.

**Arkistotutkimukset
sekä teksti:
SAKARI VUORISTO**

Kiitokset

Tutkimustyön kuluessa olen saanut monipuolista apua **Kristian Liewendahlilta** (Semenoff-suku) sekä **Kauko Mattiselta** (Matvejeff-suku). Erityisen kiitoksen lausun Turun maakunta-arkiston virkailijalle **Mari-ka Sundbergille**: hänen avuliaisuutensa ja arkiston tuntemuksensa säästi allekirjoittaneelta viikkokausien turhauttavan etsiskelyn. - SAKARI VUORISTO

kukauppa-asetuksen antamiseen saakka (1859–1900). Suomen historian lisensoititieto 1981.

Nyman Roger: Östkarlska gårdfarihandlare i Finland. Pro gradu. Åbo Akademi 1970.

Saaritsa Merja: Maakaupat – ja kauppiat Mikkelin läänissä 1800-luvun jälkipuoliskolla. Suomen historian pro gradu –työ 1989.

Sanoma- ja aikakauslehdet:

Finlands Allmänna Tidning 1830 -1890

Suomalainen Wirallinen Lehti 1830 -1890

Karjalan Heimo

Karjalaisten Pakinoita 1906-1907

Haastattelut/muistiot:

Kristian Liewendahl. 2005 -2006

Kauko Mattisen (Värlingby) 2005 -2006

Arkistot:

Folkloristiska institutien/Åbo Akademi:

Carl Jacob Granberg: Uppteckningar rörande folkligt och närings i Västanfjärd och Hitis. 1947: V Näringsarna, 5. Lanthandel. Arkanglare. ss. 204-205

Karjalan Sivistysseura:

Luoto William: Luettelo Suomessa olevista vianan- ja karjalaisista alun vuotta 1920

Asiapapereita Vianan- ja karjalaisten Liiton alkua ajoilta 1907 IIIb

Karjalan Sivistysseuran historiatoimikunta/Maiju Keynään laukkukauppias-

haastattelut (Simo Salomaa, Matro Salomaa, Anni Loskin, Vasili Saavin, Marina Takalo, Taimi Timola, V.J. Arhippainen)

Kansallisarkisto:

Kenraalikuvernöörin kanslian arkisto:

KKK 1900 Erik. jaosto fb 2/84, 1900 15/ II, 1900 15/III, 1901, I os. fb 13/164, fb 30/H, 1902 I os. fb 56/57 III, Fa 1798 V-VI-VII /15/V – 1900

Patentti – ja rekisterihallituksen kaupparekisterin arkisto:

Adb (kaupparekisterin lakanneet yritykset)

Turun maakunta-arkisto:

Ab 149 -159 Saap. anomusasioiden diaarit vv. 1900-1903

Eba 1171-1176, 1184-1188, 1194-1196, Saap. anomusaktit 1900-1903

Bq I Muut luettelot

Topographica Nikander Halikon kihlakunnanvouden arkisto/TMA

Ac 1 Elinkeinoilmoitusten diaari 1879-1949

Edb4 Kaupparekisteri-ilmoitukset 1896-1903

Eda 1 Elinkeinoilmoitukset 1880 -1929

B1 Luettelot, sis. luettelo kauppiasta 1875-1905

Valokuvat:

Sagalundin museo, Åboländskt bildarkiv, Turun maakunta-arkisto/Topographica Nikander, Kristian Liewendahl, Kauko Mattinen.